

ז' ניסן תש"פ
01.04.2020

לכבוד
שר הבריאות, ח"כ יעקב ליצמן
שר הביטחון, ח"כ נפתלי בנט
חברי וחברות כנסת ישראל

מכובדינו,

הנדון: קריאה להתנהלות במשבר הקורונה בהתאם לתוכניות המגירה הקיימות

אנו הארגונים החתומים מטה פונים אליכם בעניין דחוף זה כדלהלן:

בחודשים האחרונים, ובשבועות האחרונים ביתר שאת, פוקד את ישראל ואת העולם כולו נגיף הקורונה (19-covid), המתפשט בקצב גבוה, ויוצר משבר קשה ביותר - בריאותי, כלכלי ואנושי כאחד. עם זאת, התפרצויות של פנדמיה כמו זו מלוות את ההיסטוריה האנושית מאז ומעולם, לרבות כמובן בעשורים האחרונים. בדיוק משום כך הוכנה כבר בשנת 2007 ע"י משרד הבריאות, בשיתוף משרד הביטחון, תוכנית מגירה ממלכתית "תוכנית מוכנות מערכת הבריאות לשפעת פנדמית" (להלן תכנית המגירה או התכנית). תוכנית זו נכתבה ע"י מומחים בתחום, ונועדה להנחות את מקבלי ההחלטות בהתפרצות הפנדמית הבאה תוך ראייה מערכתית נרחבת, ובכלל זאת הקמת ועדות מקצועיות, חלוקת תפקידים, מקרים ותגובות ושלבי כניסה והתנהלות במשבר.

למיטב ידיעתנו לא נכתבה תוכנית עדכנית יותר, ולכן מצופה היה כי מדינת ישראל תפעל על פיה. התרשמותנו היא, כי לא כך הדבר, וכי אי-הפעלת התוכנית גרמה וגורמת נזק. אמנם, כושר האילתור הישראלי ידוע לטוב, אולם במשבר מסדר גודל כזה הוא יכול להוות תנא דמסייע לכל היותר - ולא ציר התנהלות ראשי של הממשלה ושל המדינה.

יש להדגיש, כי משרד הבריאות, שכתב בעצמו את תוכנית המגירה, לא ייעד לעצמו את תפקיד תכלול המשבר. בהתאם לתוכנית, תפקיד משרד הבריאות תחום לטיפול בהיבטים הרפואיים בלבד – הפעלת בתי החולים ולשכות הבריאות; ביצוע ניטור קליני ומעבדתי; רכש והקצאה של תרופות וחיסונים; והסברה.¹

בפועל, אנו רואים, שבניגוד לתוכנית המגירה, המשרד מנהל את כלל היבטי המשבר. אומנם מסירות עובדי המשרד, ועבודתם לילות כימים ראויה להערכה רבה, אך ברור כי למשרד אין הכלים והמיומנות לתכלול אירוע מורכב שכזה, הדומה במתכונתו ובהיקפו לאירוע משבר לאומי כדוגמת מלחמה. לכן,

¹ "תוכנית מוכנות מערכת הבריאות לשפעת פנדמית", עמוד 8

הטלת משימת תכלול המשבר על משרד הבריאות בלבד היא פעולה הצפויה לכישלון מראש, ומחירה עלול להתברר בחיי אדם ממש.

כאמור, תכנית המגירה נתנה מענה להיבטים מערכתיים רבים, למשל הקמת ועדות מקצועיות, היערכות הקהילה, היערכות מד"א, היערכות ופעילות המעבדות והיערכות מערך ההסברה והדוברות לציבור. כבר עתה ניתן לראות כי הסטייה מתוכנית המגירה ניכרת בפעולות רבות שבוצעו עד כה. כך למשל:

1. החלטת משרד הבריאות לרכז בידי באופן בלעדי את ניהול ותכלול המשבר. זאת למרות שתוכנית המגירה קובעת חלוקת עבודה בינו לבין מערכת הביטחון, שאמורה להיות אחראית על הפעלת מצב חירום, פתיחת בתי ספר וסגירתם, שמירת הסדר הציבורי, הפעלת סגר, והפעלת המשק.²
2. הבחירה להסתייע במערכת הביטחון ובראשה בצה"ל / פיקוד העורף, בשלב מאוחר מאוד של ההתפרצות.
3. אי-הפעלת רשות האשפוז העליונה כנדרש - גוף חיוני במקרים אלה.
4. היעדר מערך הסברה אחד, המרכז את כלל המידע, ה"רציונלים", ההוראות, ההנחיות לציבור והבקרה על ביצוע ההחלטות במקום נגיש וברור.
5. התנהלות מערך הבדיקות, לרבות ההחלטה על מספר המעבדות, כמות אופי הבדיקות, ואופן ביצוען.

לאור האמור, אנו פונים אליכם, ומבקשים כי בעת חירום זו מדינת ישראל תפעל על פי תכנית המגירה שהוכנה מראש למצב זה. יקבע גורם מתכלל אחד שיבצע את התיאום והסנכרון בין כל הגורמים הרבים השותפים לאירוע זה. בנוסף, נדרש כי תפורסם בהקדם תוכנית לאומית עדכנית לציבור, שתכלול תרחיש ייחוס, מדדים להצלחה, ולכל הפחות מתווה לחזרה לשגרה מתאימה עד למציאת טיפול הולם או חיסון מתאים.

בכבוד רב,

צדק פיננסי (ע"ר) - עו"ד נילי אבן-חן, מנכ"לית

עורכי דין למען מנהל תקין (ע"ר) - עו"ד נדאל חאיק, מנכ"ל

פורום קהלת (ע"ר) - עו"ד מאיר רובין, מנכ"ל

ישראל 2050 - עילם לשם, מנכ"ל

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר) - עו"ד תומר נאור, היועץ המשפטי

שקיפות בינלאומית ישראל-שבי"ל, השופטת (בדימוס) נילי ארד יו"ר, עו"ד מיכאל יוחאי, מנכ"ל

² "תוכנית מוכנות מערכת הבריאות לשפעת פנדמית", עמוד 8